

Repolainen 107

Jäsentiedote 3-4/2024

www.repola-seura.net

Repolainen

Repola-seura ry:n jäsenlehti
Numero 107, 3-4/2024, joulukuu

Numeron 108 aineisto lähetettävä päätoimittajalle 15.2.2025 mennessä

Päätoimittaja

Lea Tserni-Puittinen
leatserni@gmail.com
puh. 050 520 4121
Kylänlahdentie 24, 81810 Jamali

Toimituskunta

Repola-seuran hallitus

Repola-seura ry

Hallituksen ja toimihenkilöiden yhteystiedot ovat takakannen etusivulla. Seuran nettisivut ovat osoitteessa www.repola-seura.net, josta löytyy myös vanhoja Repolaisen numeroita.

Jäsenhakemukset ja osoitteenmuutokset

Jäsensihteeri Päivi Kiiskinen, Kiehiskuja 3, 80140 Joensuu,
gsm 050 511 6580, paivi.kiiskinen1@gmail.com

Vuosijäsenmaksu 30 e, kannatusjäsenmaksu 100 e, **maksutilanne näkyy osoitetarrassa.**

Vuosijäsenmaksu maksetaan 15.6.2024 mennessä

Repolaisen takakannen osoitetarrassa oleva viitenumero mainiten.

Seuran pankkitili: Op Polvijärvi, FI05 5354 0420 0466 26

Painopaikka: Kirjapaino PR-Offset, Joensuu

Kansikuva: Kuvataiteilija Hanneriina Moisseisen näyttelykuulusta voit lukea tämän lehden sivulta 17 ja sukutaustoista Repolaisen aik. numeroista 56 ja 80 (kuva Hanna Koikkalainen)

Kuulumisia Repolasta ja Repola-seurasta

Repolainen-lehdessä on seurattu Haukkasaaren kylän sillan kunnostamisesta ja rakennusten entisöinnistä alkaneita Traektoria-säätiön hankkeita. Säätiön viimeisin hanke ”Repolan Karjalan perinteinen käsityö” 2023-2024 on päätetty onnistuneesti. Voittoa tavoittelematon Traektoria-säätiö toteutti menneen kesän aikana työpajoja Repolan ja Haukkasaaren lisäksi myös monessa muussakin Mujejärven piirin kylässä. Käsityöpajat pidettiin mm. Ontajärvellä, Rukajärvellä ja Tiiksissa.

Uusia hankkeita ja tukihakemus kulttuurin ja tieteen hankerahoitukseen on heillä vireillä. Repola-seuran yhteistyöllä aikoinaan alkaneet hankkeet ovat saaneet uusia jatkohankkeita. Haukkasaaren kyläjuhlan sekä muiden kulttuuri- ja käsityötapahankkeiden ja -koulutusten lisäksi, on Haukkasaaren perinteisillä käsityömenetelmillä rakennettu tuulimylly ja aitta, ja nyt on aloitettu riiden rakennustyöt.

Hanke on julkaissut videoita mm. puunveistosta, puusepäntyöstä, ompelusta, Karjalan puuarkkitehtuurista ja ruokaperinteistä. Esitykset ovat katsottavissa Youtubessa, löytyvät Haukkasaari / Gafostrov -hakusanalla. Traektoria lähettää kiitokset Repola-Seuralle!

Repola-Seuran ajankohtaisia asioita ovat pohdinta ja selvitys toiminnan jatkosta. Nettisivumme eivät vastaa mitenkään nykyaikaa, jotain niiden suhteen olisi tehtävä. Samalla Repolaisen sähköisen arkistoinnin jatko on selvitettävänä. Ajoittain yhdistyksemme toiminnassa on ollut hiljaisempia kausia ja sitten toiminta on taas saanut jostain lisää tuulta purjeisiin. Toimeliaita kausia ovat viime vuosina mahdollistaneet erityisesti aikanaan puheenjohtajanamme toiminut Pertti Rannikko ja mm. Repola-kirjan julkaisu 2017, Repolan matkat, alussa mainittu yhteistyö Traektoria-säätiön kanssa ja yhteistyö Osuuskunta Lahden Seudun Kulttuuri- ja Elämysmatkailun kanssa. Osuuskunnan kantavana voimana toimi hallituksessammekin vaikuttanut, nyt edesmennyt Antti Holopainen. Perustoimintamme kannalta välttämätöntä on ollut Lea Tserni-Puittisen panostus Repolainen-lehden toimitukseen, Päivi Kiiskisen osallistuminen jäsenrekisterin ja postitustietojen ylläpitoon, sekä vaihtuvien vapaaehtoisten osallistuminen lehden toimittamiseen ja hallituksen työskentelyyn. Kiitos kaikille!

Välillä Lieksanjoessa, Pielisjoessa tai vaikka Vantaanjoessa vettä virtaa enemmän, välillä vähemmän. Yhdistystoiminnassakaan ei välttyä vaihteiluilta, suvantovaiheilta tai muutoksilta suuntaan tai toiseen. Viime vuosien rajoitukset kokoontumisiin ja matkustamiseen, sekä maailmantilanne rajasulkuineen, ennakkoilmoitusten ja todellisten huolien ja muiden mutki-

en osalta ovat osaltaan vaikuttaneet toimintaamme. Vähenevä ja osittain toimintakyvyltään heikkenevä jäsenistömme ei entisenlaisesti voi, toiveistaan huolimatta, olla siten aktiivisia, kuin joskus aiemmin. Monista seikoista johtuen hallituksemme, yhdistyksen vuosikokouksen valtuuttamana, selvittää vaihtoehtoja toiminnan jatkolle. Yhtenä vaihtoehtona on toiminnan lopettaminen tai liittäminen sopivalla tavalla osaksi toisen, ”leveämmillä hartioilla” varustetun toimijan toimintaa. Asia on ollut lehdesämme ja vuosikokouksessa aiemminkin esillä. Vielä ei mitään päätöksiä ole tehty, mutta selvittely on aktiivisesti käynnissä. Asiasta tiedotetaan ja näkemyksiä huomioidaan. Oli tulevat ratkaisut mitä tahansa, tavoitteena on yhdistyksemme toiminnan tarkoituksen toteuttaminen parhaaksi katsottavalla tavalla.

Hyvää Joulunaikaa!

Puheenjohtaja Antti Pottonen

Lopuksi vielä latinaa, post scriptum :)

Jos tiedossa on joku, jota voisi jouluna ilahduttaa Repola-kirjalla tai itseltä vielä puuttuu, niin *REPOLA - Ihmisiä ja elämää rajan molemmilla puolilla* tai *Aunuksen Repola* kirjaa on vielä viimeisiä kappaleita myynnissä sopivaan hintaan. Sähköpostissa ville.panttonen@gmail.com saa lisätietoja.

Repolan kyläpäivässä tutustuttiin perinnetöihin (kuva Traektoria-säätiö)

Valentina Afanassieva 80 vuotta

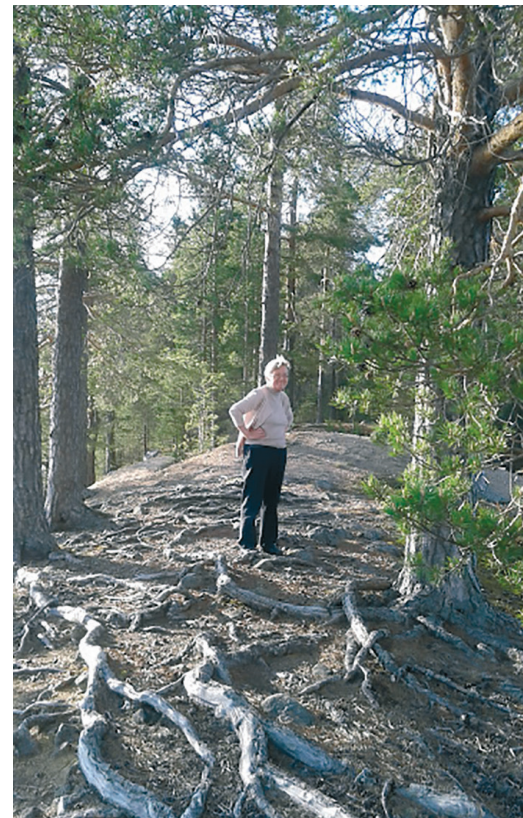
Seuramme jäsen Valentina Afanassieva täytti pyöreitä vuosia 15.10.2024 Joensuussa. Sydämelliset onnittelet!

Hän on ollut seuramme hallituksessa vuosina 2008-2023 ollen myös useana vuonna varapuheenjohtajana. Suomen ja venäjän täydellisesti hallitsevana hän on auttanut yhteydenpidossa Repolan suuntaan.

Valentina on äitinsä puolesta vanhaa repolalaista sukua. Äiti-Raija oli syntynyt isänsä Antti Feodorovin kotikylässä Lusmassa.

Raijan äiti Hulda (o.s. Vilenius) oli puolestaan juuri ennen vallankumousta miehensä kotikylään muuttanut suomenruotsalainen. Valentina vietti lapsuutensa Petroskoissa paljolti Hulda-mummonsa hoidossa.

Valentina valmistui Petroskoin yliopiston suomen kielen laitokselta, jonne hän palasi myöhemmin opettajaksi. Hän oli kehittä-mässä omaa kielten opetusmenetelmää, minkä vuoksi häntä pyydettiin 1990-luvun alussa kouluttajaksi Joensuun yliopistoon. Hän oli ollut jo aiemmin, 1970-luvulla, opettamassa Suomessa, silloin Tampereen kieli-instituutissa. Eläkkeelle siirtymisensä jälkeen Valentina kävi vuonna 2008 monen vuosikymmenen tauon jälkeen taas Repolassa tapaamassa sukulaisiaan ja oli sen jälkeenkin seuramme matkoilla mukana useita kertoja. Valentina kertoo elämänvaiheistaan Pertti Rannikolle *Repolaisen* numerossa 70.

Valentina Afanassieva Repolassa keväällä 2016 (kuva Lea Tserni-Puittinen)

taakseen hengitystään, ja hän kärsi ulkonäöstään.

Jekki-veli oli kaukopartiomiehenä Rukajärvellä. Mikko ja Timo, jotka jäivät äitinsä kanssa Neuvostoliittoon, taistelivat sotansa Neuvostoliiton joukoissa. Mikko kaatui vuonna 1944.

Sotien jälkeen

Lamminkylästä tuli Simon kotikylä. Hän muutti koulun lähelle Santa-mäki-nimiseen taloon, jossa hänellä oli oma sisäänkäyntinsä. Talon isäntänä oli Veitsiluodon työnjohtaja Unto Oinonen ja emäntänä vaimonsa Lempi. Elettiin aikaa, jolloin alueella oli valtava asutuspula, johtuen vuonna 1934 riehuneesta

Lieksan palosta ja sota-ajasta.

Isäni Iivari Mönkkönen oli Veitsiluodon piiriesimiehenä Lieksan Kevätniemen metsäkonttorilla. Mahdollisesti miehet olivat tutustuneet toisiinsa sotien jälkeen metsäasioissa, viimeistään silloin kun Simo tuli Veitsiluodon metsäkonttorin palkkalistoille. Simo oli hakkuutyömailla, teki metsänhoitotyötä, kylvi ja istutti uutta metsää. Hän oli uittomiehenä ja ajoittain kauppa-apulaisena Draken kaupassa Pankajärven kylällä.

Veitsiluoto operoi 1950-luvun lopulla Kuhmon Jonkerissa. Siellä Simo oli kämppävahtina Päälammin kämpällä. Jonkerin työmaat olivat lähellä Neuvostoliiton rajaa.

Merun vanha karjalaiskylä eli Tiiksin kylä Tiiksinjärven pohjoisrannalla elokuussa 1941. Andronoffien talo on äärimmäisenä oikealla. SA-kuva

Simo haavoittui jatkosodassa ja oli hoidettavana Tilkan sotilassairaalassa. (kuva Heikki Andronoff)

Simo kävi kysymässä nimismiehetä rajavöhykelupaa. Aluksi nimismies ei sellaista antanut ja totesi, ettei luvattomalle sitä voi myöntää. Simo vastasi: *"Ei sitä lupaa silloin kysytty, kun sotimassa olin Suomen puolella."* Nimismies taipui, ja Simo sai sen mitä oli tullut pyytämään.

Oinosen perheen kotina oli 1950-luvulla Pielisjärven Nurmi-järvellä Muntsurinjärven rannalla sijainnut Veitsiluodon piirityönjohtajan virkatalo. Simo vietti siellä paljon aikaansa asuen tontilla sijaitsevassa entisessä kämpässä.

Metsätöitä

Simo teki aika ajoin töitä metsäpalstoillamme. Niille matka taittui isän kanssa Jeepillä. Sikovaaran Rinteelän kuivalla harjanteella seurana oli Utraisen Iita. Simo teki vaot ja Iita laittoi siemenet. Kaksikon välit eivät olleet ihan parhaimmasta päästä, sillä Simo ei pitänyt Iitan tyylistä tiputella siemeniä niin korkealta. He kylvivät Uudenkylän Tervakankaalla ja asuivat kahdestaan pienen pienessä metsämökissämme viikon ajan. Muistan äidin ihmetelleen, kun isä sellaisen oli mennyt tekemään, laittaa nyt Iita ja Simo samaan mökkiin ja vieläpä yökuntiin.

Kerran Simo siemensi lähellä juhannusta, isän mielestä liian myöhään kasvukausi huomioonottaen, jolloin hän epäili ettei siemenistä puita tulisi. Mutta työ onnistui ja kankaalla kasvaa nykyään hieno männikkö. Kylväminen oli tarkkaa puuhaa, kun asialla olivat ammattimiehet. Perheen puheissa alkoivat vakiintua Tervakankaan (nykyisin Liilimo) paikat Simonkangas ja Simonpuro. Näiden nimien syntyhistoria on tallennettu Suomen kielen nimiarkiston paikannimiin.

Kalastusta ja metsästystä

Rajan takana Karjalassa metsästys ja kalastus olivat tärkeässä roolissa ihmisten elämässä. Niissä Simo oli taitava, kalastaminen oli hänen intohimonsa. Isä Iivari oli useita päi-

viä työreissulla Jonkerissa ja yöpyi Päälammin kämpällä Simon ollessa kämppävahtina. Illalla miehet laskivat verkot veteen ja aamulla saaliina oli 48 haukea. Isä arveli, että eiköhän tässä ollut pitkäksi aikaa kalaa. Mutta seuraavana iltana Simo oli jälleen lähdössä verkkoja laskemaan. Kalareissut suuntautuivat myös Oinosen sisarusten Siikavaaran Koskenniemen mummolle.

Simo oli Tervakankaan mökillä joskus pidempäänkin ja seurana oli meidän suomenpystykorva Pörri. Parivaljakko samoili, metsästi ja keräsi marjoja. Kerran tällaisella reissulla Pörri katosi kahdeksi viikoksi, ja koira oli jätettävä oman onnensa nojaan. Parin viikon kuluttua Pörri odotteli hakijaansa mökin portailla.

Elämä rauhoittuu

Koivikon ukki Juho Sikanen kuoli 1960-luvulla. Simo ihmetteli Oinosen Untolle, että miten hänen nyt käy. Unto vastasi, että ”mennään eteenpäin niinkuin ennenkin”. Simo muutti uudelleen Lamminkylän Santamäkeen. Nyt asuttavana oli Lempi ja Unto Oinosen huoneen ja keittiön käsittävä pihamökki. Päivittäin hän kävi talon puolella syömässä Lempin valmistamia ruokia ja lämmitteli saunaa harva se päivä. Ennen kuolemaansa Unto toivoi, että Simo saisi asua mökissä elämänsä loppuun saakka ilman minikäänlaisia vuokranmaksuja.

Läheisellä pellolla Simo piti lampaita. Hän oli kätevä käsistään, niillä valmistui niin pärekorit, tuohityöt kuin iskukoukutkin. Hänellä ei ollut omia lapsia eikä vaimoakaan, mutta hän rakasti lapsia ja lapset häntä. Joskus Oinosen perheessä tarvittiin lapsenvahtia eikä Simo kieltäytynyt tehtävästä, auttavainen kun oli. Hänet muistetaan rauhallisena, kilttinä ja vaatimattomana, seurassa mielellään sivuun vetäytynä.

Loppuvuosina isäni kysyi Simolta: ”Miten se on, pääset nyt oikein sanomaan. Kannattiko lähteä?” Simon vastaus oli selvä: ”Oisin jääny sinne.”

Lähde Kansallisarkisto, Simo Andronoffin sotilaskantakortti

Haastattelut Sirkka-Liisa Gustafsson o.s. Oinonen, Anna-Kaisa Kiiskinen o.s. Oinonen, Sergei Morozov, Mauri Mönkkönen, Marja-Riitta Oinonen

Pirkko Mönkkönen

Muiden auttaja Meeri Turunen o.s. Vänskä in memoriam - isän puolen suku Aunuksen Karjalasta

Meeri Mirjami o.s. Vänskä syntyi Pielisjärvellä 2.10.1934 aviottomana lapsena. Meerin isä oli vuonna 1910 Venäjän puolella Repolan pitäjän Suulaansaaren kylässä syntynyt Onni Tolvanen. Onnin alkuperäinen nimi oli Andrei Gordejev. Suomennettu nimi johtuu siitä, että kun Onnin äiti, Repolan Pläkkäjän kylässä syntynyt Nasti (Nazda) Moisseinen (Moissejeva), tuli Karjalan pakolaisena rajan yli vuonna 1920 poikansa kanssa, hän tapasi vuonna 1896 syntyneen Albin Tolvasen. Albin antoi pojalle nimensä, vaikka oli tätä vain 14 vuotta vanhempi. Vuonna 1885 syntynyt Nasti oli siis uutta miestänsä 11 vuotta vanhempi.

Meerin vanhemmat Onni Tolvanen ent. Andrei Gordejev ja Aino Räsänen (kuva Jorma Turusen kotialbumi)

Evakossa Kiuruveden koululla kevättalvella 1940. Meeri eturivissä. Aino oikealla toiseksi ylimpänä (Jorma Turusen kotialbumi)

Nastin ja muiden Karjalan pakolaisten tulo rajan yli liittyi Repolan ja Porajärven vaikeaan poliittiseen tilanteeseen. Alueet olivat julistautuneet osaksi Suomea ja laskivat virheellisesti Suomen hallituksen myötämielisyyden varaan. Paasikiven johdolla Suomen Tarton rauhanneuvottelujen valtuuskunta valitsi mieluummin Petsamon alueen. Neuvostohallitus aloitti Karjalan haltuunottoimet, joissa sorrettiin Karjalan kansaa. Ilmeisesti v. 1877 syntynyt Andrein isä Ivan menehtyi kansannousun jälkiselvittelyissä.

Rajadokumenteista löytyy merkintä, jonka mukaan leskivaimo Nasti Korteinen tuli Suomeen vuonna 1920. Nastin vanhemmat Feodor ja Jekaterina Moissejev / Moisseinen tulivat nuorempien lastensa kanssa rajan yli Suomeen ja päätyivät aluksi Kotkan Kyminlinnassa olevalle pakolaisten vastaanottoleirille. Feodor kuoli Kyminlinnassa. Katri oli kuuluisa itkuvirsien laulaja, jonka itkuvirsiä löytyy äänitettynä Kansallisarkistosta. Katrin pojan Yrjön (Jegor) poika Johannes perusti myös perheen Lieksaan. Jo-

hannes työskenteli jopa serkkunsa Onnin kanssa yhtä aikaa VR:llä Lieksassa.

Meerin äiti Aino (Aina) Räsänen oli kotoisin Lieksan Nurmijärveltä. Meeri jäi äitinsä huostaan, kun tämän suhde Onniin päättyi, ehkä jo ennen Meerin syntymää. Ainin isä oli Jussi Räsänen ja äiti Anna Räsänen. Syvästi uskovainen Anna-mummo oli myöhemmin hyvin tärkeä ihminen ja toi turvaa Meerin elämään. Myöhemmin Meerin elämään tuli myös isäpuoli Mikko Vänskä, joka meni yhteen Ainin kanssa. Meerille syntyi kolme sisaruspuolta vuonna 1940 Sirkka, vuonna 1943 Elli Inkeri ja vuonna 1946 Pertti.

Evakossa Kiuruvedellä

Meeri, Anna-mummo ja Aino-äiti olivat talvisodan ajan evakossa Kiuruveden kansakoululla muutamien muiden lieksalaisten perheiden kanssa. Majoitustilat olivat luokissa lattialla ja perhekunnittain ryhmiteltiin pulpetteja siten, että niistä muodostuisi jonkinlainen perheen soppi. Suhtautuminen evakkoihin jakoi ihmisiä. Toisaalta kotinsa jättäneitä säällitiin, toisaalta pidettiin tunkeutujina, jotka verottivat vähäisiä ruokavaroja. Koulun talonmies piti luokkahuoneen lämpimänä ja keittäjät pitivät evakoista huolta. Meerin kertomuksen mukaan lapsiperheille oltiin kateellisia, koska lapsille varattu ruoka oli ra-

vitsevampaa kuin aikuisille. Meerin muistin mukaan evakko aika koululla oli positiivinen kokemus. Viisivuotiasta ei vielä sota rasittanut henkisesti, ja muiden evakkolasten kanssa puuhattiin kaikenlaisia mukavia leikkejä.

Talvisota päättyi maaliskuussa 1940, mutta uuden eskaloitumisen pelossa evakkoja lähdettiin kotiuttamaan vasta huhtikuussa 1940. Aino-äiti oli lähtenyt raskaana evakkoon ja sisarpuoli Sirkka Liisa syntyi välirauhan aikana 12.5.1940 Meerin ollessa viisi vuotta ja 8 kk vanha.

Siskon menetys

Kulkutaudit oli yksi sota-aikojen vitsaus. Sirkka-sisko joutui vajaa neljävuotiaana sairaalaan keuhkotaudin takia. Sairaalassa hän yöllä ikävissään kömpi isorokon takia eristyksissä olleen vanhemman tytön sänkyyn. Isorokko tarttui Sirkka Liisaan ja hän menehtyi vain vajaa nelivuotiaana vuonna 1944.

Mikon lomat olivat pyörineet myös sodan aikana, koska perheeseen syntyi 21.4.1943 uusi sisar Elli ja myöhemmin sodan jälkeen 9.2.1946 Pertti-veli. Meeri antoi oman panoksensa köyhän perheen elämään hoitamalla nuorempia sisarusiaan, kun vanhemmat olivat hankkimassa perheelle elantoa.

Hänen oma unelmansa keskikoulussa oli lähteä opiskelemaan sairaanhoitajaksi.

Meeri joutui lähtemään kotoaan keskikoulun jälkeen. Hänen vuonna 1918 syntynyt sodassa vauriotta selvinnyt Veikko-enonsa otti hänet huostaansa. Meeri hoiteli lapsia ja autteli talon töissä. Ilmapiiri Veikon perheessä oli lämmin ja turvallinen. Veikko oli Meerin mukaan hänelle se isä, jota hänellä ei oikeastaan ollut vielä ollutkaan.

Perhe ja äitiys

Kohtalo puuttui peliin Meerin sairaanhoidon opiskelu-unelmissa. Lieksan nuorten kristillisillä päivillä Meeri tapasi tumman ja salskean, Pielisen toiselta puolelta Juuan Tuopanjoelta kotoisin olevan Matti Turusen, joka oli armeijassa ja

kohta kotiutumassa alikersanttina. Meeri siirtyi Joensuusta Ouluun uuden Oulun piispan Olavi Heliövaaran perheeseen lastenhoitajaksi. Sattumalta Mustasaassa tarvittiin apua keittiössä ja Meeri lähti piispattaren suosituksesta Helsinkiin. Mustasaasta muodostui tästä eteenpäin tärkeä paikka Meerille, sillä pari vihittiin vuonna 1955 sen sympaattisessa kappelissa. Se oli niin pieni, että koko hääväki ei mahtunut sisään kappeliin. Meeri Vänskästä oli tullut Meeri Turunen.

Pariskunta muutti Matin työn perässä Kuopioon, jossa asuttiin perheen kasvaessa kolmessa eri paikassa. Matin päästyä opiskelemaan Helsingin Teknilliseen Opistoon kolme poikaa käsittävä perhe pakattiin autoon ja muutettiin Kirkkonummelle, josta käsin Matti opiskeli. Meeri toimi tällöin kokopäiväisesti kotiäitinä.

Meeri lapsikylä-äitinä

Meerin varsinainen oma työura alkoi vasta pariskunnan erottua v. 1970 ja poikien jäädessä isän huostaan. Meeri toimi ensin jonkin aikaa vanhainkodin ruokahuollosta vastaavana emäntänä ja liittyi Pelastusarmeijaan. Loput yli 20 vuotta jäljellä olevasta työurastaan hän toimi kasvattajana, äitinä, SOS-lapsikylässä, ensin Tapiolassa ja sitten Punkaharjulla. SOS-lapsikylässä toimitaan kodinomaisessa ympäristössä, jossa kunkin kodin toi-

mintaa pyörittää äiti tai pariskunta, jotka toimivat äitinä ja isänä. Työ on raskasta, koska perheet ovat suuria ja työaika 24/7 kesälomaa lukuun ottamatta. Meeri onnistui kasvatus-tehtävässä sikäli hyvin, että suurin osa hänen lapsistaan valmistui hyviin ammatteihin ja itsenäistyi, kuten normaalissakin perheessä.

Meeri mummona ja iso-mummona

Eläköidyttyään 1996 hänellä oli neljä omaa biologista poikaa, joilla yhteensä 10 lasta ja vähintään saman verran lapsikylälapsia, joille hän toimi äitinä pitäen edelleen heihin yhteyttä ja joiden lapsille hän oli mummo. Lapsenlapsenlapsiakin on siunaantunut jo 5. Meeri

piti näihin kaikkiin yhteyttä, muisti syntymäpäivät ja hoiti lapsenlapsiaan ympäri Suomea aktiivisesti. Seurakuntatyö ja erityisesti lähetystyö oli hänelle lähellä sydäntä. Hän neuvoi sukkia, pipoja, kaulaliinoja ja lasten peittoja lähetysmyyjäisiin ja kävi aktiivisesti seurakunnan tilaisuuksissa.

Meerin viimeiset ajat

Meerillä todettiin helmikuussa aggressiivinen syöpä. Hän vietti viimeiset ajat Espoossa saattohoidossa. Hän pääsi lopulta toiveidensa mukaan Jeesuksen luo rauhallisesti unessa.

Jorma Turunen, Meerin poika

Tuulijärven tyttö on poissa

Kesällä tuli suruviesti, että Repola-seuran pitkäaikainen yhdyshenkilö Repolaan Nina Tsurko on menehtynyt äkillisesti ja haudattu Repolaan 26.7.2024. Hän oli ollut tutkimuskäynnillä Petroskoin sairaalassa, jossa kuolema tuli yllättäen. Nina tuli monille Repolan matkaajille tutuksi ja läheiseksi heidän majoittajanaan.

Nina Tsurko (tytönimeltään Tsernieva) syntyi vuonna 1957 Tuulijärven länsirannalla Lusman kylässä, josta oli matkaa Suomen rajalle alle kymmenen kilometriä. Kylä sijaitsi Tuulijoen suussa, ja jokea pitkin oli uitettu puuta Suomeen jo 1860-lu-

vulta lähtien. Ninan isä Pavel Tserniev oli talvisin puunhakkuussa ja kesällä uitossa luovuttamassa puuta suomalaisille niin kuin muutkin karjalaiset, jotka tulivat toimeen suomen kielellä. Ninan äiti Maria oli äitinsä puolelta vanhaa lusma-

Meeri Turunen (kuva Jorma Turunen)

laista Feodorovien sukua, johon kuuluu myös Repola-seuran hallituksen pitkäaikainen jäsen Valentina Afanassieva.

Kahdensadan asukkaan Lusmassa oli 4-luokkainen koulu, terveysasema, kauppa ja klubi, jossa näytettiin elokuvia ja järjestettiin tansseja. Ninan kanssa kymmenkunta vuotta sitten Lusmasta keskustellessamme hän muisteli, miten he lauloivat siskonsa kanssa juhlissa, kun isä soitti haitaria. Lusma oli kaunis kylä veden äärellä, ja järvestä sai isoja kaloja. Lossi kulki kahteen muuhun Tuulijärven rannalla sijaitsevaan kylään, Tulokseen ja Vostotsnyihin.

Nina Tsurko kesällä 2024 (kuva Marina Vasina)

Nina kävi neljä luokkaa koulua Lusmassa ja siirtyi yläluokille juuri, kun perhe muutti vuonna 1969 Repolaan. Lusma ja muut Tuulijärven kylät autioituivat kokonaan 1970-luvun alussa, kun uitto Tuulijärvi päättyi. Tuulijärvi sijaitsee rajavyöhykkeellä, joten Nina ei poismuuton jälkeen päässyt koskaan käymään 50 kilometrin päässä sijaitsevassa kotikylässään. Nuorempana hän ikävöi Lusmaa ja olisi halunnut käydä katsomassa lapsuutensa paikkoja.

Koulun jälkeen Nina oli Repolassa metsätyökeskuksessa vuoden verran kirjanpito tehtävissä, minkä jälkeen hänet lähetettiin mittajaan kurssille Suojärvelle. Sieltä palattuaan hän työskenteli Repolan metsissä mittajana 37 vuotta, kunnes pääsi eläkkeelle vuonna 2011. Hän jäi nuorena, alle 40-vuotiaana, leskeksi. Hän oli mennyt naimisiin Valko-Venäjältä Repolaan metsätöihin tulleen Vasili Tsurkon kanssa. Kaksi tytärtä oli isänsä kuollessa noin kymmenvuotiaita. Maria-äiti oli onneksi auttamassa lasten hoidossa.

Ninan lapset muuttivat heti Repolan koulun käytyään Petroskoihin. Nina asui yksin talossaan, mutta vietti talvet Petroskoissa lapsenlapsiaan hoitamassa, mikä oli Repolassa yleistä isovanhempien eläköityessä.

Pertti Rannikko

Hanneriina Moisseinen: Vielä ehtii vierailla Kuopion ja Kouvolan näyttelyissä

Hanneriina Moisseinen on kuvataiteilijataustainen sarjakuvataiteilija ja taiteen maisteri, joka on palkittu mm. Sarjakuvataiteen valtionpalkinnolla, Suomen Taideyhdistyksen William Thuring -palkinnolla ja Kalevalaseuran Akseli Gallen-Kallela -tunnustuspalkinnolla. Hänen teoksiaan on ollut esillä taidegallerioissa ja museoissa noin kahdessa-kymmenessä maassa, ja niitä on hankittu mm. Valtion Taideteostomikunnan ja Saastamoisen säätiön kokoelmiin. Hänen sarjakuvakirjojaan on käännetty useille kielille.

Loppuvuonna 2024 hänen töitään on esillä Kouvolassa ja Kuopiossa (ks. alla). Lisäksi 7.12. avautuu Seinäjoella monialaisen työryhmän näyttelykonaisuus *Valoon kahlitut*, joka on syntynyt varhaisen valokuvaajan Julia Widgrénin (1842–1917) elämän ja uran inspiroimana.

Kouvolan taidemuseo Poikilossa on 5.1.2025 saakka kaksi näyttelyä: *Kuumat kuplat – Nykysarjakuvan monet muodot sekä Ajan rajalla – Hanneriina Moisseinen ja E. L. Karhu*. *Kuumat kuplat* juhlistaa sarjakuvakollektiivi Kutikutin 20-vuotista taivalta. Näyttelyn ovat kuratoineet Terhi Ekebom ja Hanneriina Moisseinen.

Ajan rajalla on Hanneriinan eri käsityötekniikoilla toteuttama sarjakuvainstallaatio, joka pohjautuu näytelmäkirjailija E. L. Karhun näytelmään ”kuka tahansa meistä – dokumentti” (2011). Kokeellinen teos liikkuu kuvattoman, sanattoman ja tilallisen sarjakuvan alueilla. Taiteilija pohtii sarjakuvaruudun ja teatterinäyttämön ideoiden samankaltaisuutta, kuvaa ääritilanteeseen joutuneen ihmisen kokemusta. Teoksen teemoja ovat rakkaus, kuolema ja shokki sekä kuvaus pyrkimyksestä löytää takaisin yhteisesti jaettuun todellisuuteen.

Huom. *Kuumat kuplat – sarjakuva tilassa* opastus la 4.1.2025 klo 13 **Hanneriina Moisseinen**

Kuopion taidemuseossa 26.1.2025 saakka Kutikuti-ryhmän *Ruutujen kapina*, jossa on esillä Hanneriinan puhutteleva installaatio. Näyttelyssä tutkitaan sarjakuvaa tilan taiteena mm. seinämaalausten, installaatioiden ja monikanavaisten teosten kautta. Tammikuussa on katsottavissa Hanneriinan uusi animaatioelokuva valokuvaaja Julia Widgrénistä. Tunnetuin Widgrénin ottamista kuvista on Antti Isotalon ja Antti Rannanjärven kahlekuva vuodelta 1869. **Hanneriina opastamassa to 2.1.25 klo 14.**

Eija Pääkkö Moisseinen

Pieni suomi-karjala sanakirja

Tämä sanavakkane on luajittu siula, tahtonet tuttavustuo karjalan kielen paginah. Vesselien virkkehien kautti voit kačella ta verdualla Suomessa paistavie karjalan murdehie. Ičegi voit oppie paissa karjalaksi! Kniigane on luajittu suomeksi, vienankarjalaksi, suvikarjalaksi da livvinkarjalaksi. Tämän sanavakkazen luajindah on virittän Europan kielten päivä 26.9.

Kustantaja on Karjalan Sivistysseura/Itä-Suomen yliopiston karjalan kielen elvytyshanke, 2022. Pehmeäkantinen, 30 sivua. Kirja on ilmainen. Tilattavissa Karjalan Sivistysseurasta.

27.11.2024 uutisoitiin että Karjalan kielen elvytystoiminta jatkuu Itä-Suomen yliopistossa vuonna 2025. Vuosina 2021–2024 yliopistossa on toiminut opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama karjalan kielen elvytyshanke. Vuosiksi 2025–2028 karjalan elvytys kytketään osaksi yliopiston kansallista erityistehtävää, joka on tähän saakka kattanut karjalan kielen opettamisen ja tutkimuksen.

Pukki usta kolkuttau

Pukki se usta kolkuttau,
taki hai pertti h tulla suau.
Tervetuluo pukki vuan,
miän ker kruugua pyörimäh.

Perttih pukki nyt noussa suau,
lahjat hiän lapsille oijendau.
Sitten yhdessä iloitah,
silmät lasten suau loistamah.

(Paavo Harakan suomespäi suvi/varzinkarjalakse kiännetty rastavanpajo)

Hallitus 1.3.2024 - 28.2.2025

Antti Potttonen, *puheenjohtaja*
potttonen@gmail.com

Maire Mäki
mairemaki@gmail.com

Ville Pönttönen, *varapuheenjohtaja*
ville.panttonen@gmail.com

Päivi Sandberg
paivisandberg@gmail.com

Lea Tserni-Puittinen, *sihteeri*
Kylänlahdentie 24, 81810 JAMALI
leatserni@gmail.com

Jorma Turunen
jorma.t.turunen@gmail.com

Hallituksen ulkopuolinen jäsensihteeri
Päivi Kiiskinen
Kiehiskuja 3, 80140 JOENSUU
paivi.kiiskinen1@gmail.com

*Repola-seuran hallitus toivottaa jäsenille
Hyvää joulua
ja
onnellista uutta vuotta!*

